

Respectvolle ondersteuning bij kinderwensen

Velen zullen zich nog herinneren dat in oktober 2008 ‘baby Hendrikus’ direct na zijn geboorte op ruwe wijze bij zijn ouders werd weggehaald. In de publiciteitsgolf die hierop volgde, werd één ding duidelijk: het ontbreekt in ons land aan een doordachte, systematische ondersteuning van mensen met een verstandelijke beperking die een kinderwens hebben, zwanger zijn of al ouder zijn. Geleidelijk aan is meer aandacht voor deze ondersteuning gekomen en zijn materialen en methodieken ontwikkeld. Het boek *Ze zeggen dat we het niet kunnen* sluit hierbij aan. Het heeft tot doel handreikingen te bieden voor de dialoog met de cliënt en praktische tips te geven om de cliënt te helpen bewuste keuzen te maken. De schrijfster is maatschappelijk werker en heeft vanuit die functie veel ervaring met jongeren en volwassenen met een lichte verstandelijke beperking.

Uitgangspunt, en rode draad in het boek, is dat je als hulpverlener uitsluitend goede ondersteuning kan bieden door het gesprek met de cliënt aan te gaan. Daarbij maakt de schrijfster duidelijk dat kinderwens en ouderschap onderwerpen zijn die niet op zichzelf staan. Zij zijn fasen in het levensproces dat loopt van bewustzijn van het eigen lichaam en ontwikkeling van seksualiteit naar partnerkeuze, kinderwens en eventuele zwangerschap en ouderschap. Als er een kinderwens is, maar er voor gekozen wordt om haar niet te realiseren, volgt het afscheid nemen van deze wens en het zoeken naar een alternatieve levensinvulling. In al deze fasen is ondersteuning nodig; als je pas gaat ondersteunen als er een kinderwens is, ben je feitelijk te laat.

Het procesmatige zit ook in de opbouw van het boek zelf. Begonnen wordt met hoofdstukken over visies op ouderschap, kenmerken van mensen met een lichte verstandelijke beperking, juridische en ethische aspecten van zorgvuldig hulpverlenerschap, theoretische benaderingen (waaronder de presentiebenadering en de betekenis van netwerken) en de rol van de taal. Geleidelijk komt daarna de praktijk binnen, in hoofdstukken over preventie en seksuele voorlichting en over de verhouding tussen verlangen en realiteit. Dit alles is een aanloop naar het belangrijke hoofdstuk over de methodiek van het bespreken van kinderwens en implicaties van ouderschap, met het opmaken van de balans als sluitstuk. Het boek eindigt met hoofdstukken over zwangerschap en afscheid nemen van de kinderwens.

Het is een mooi boek, waarin veel kennis uit onderzoek en praktijk systematisch is bijeengebracht en dat veel betrokkenheid en respect uitstraalt naar de mensen om wie het gaat.

Het niveau van het boek is hoog, voor sommige hulpverleners is het hierdoor misschien wat ontoegankelijk en zijn er vertaalslagen naar de eigen situatie nodig. De bijlagen, over middelen en materialen en het begeleiden van groepsgesprek en rollenspel, kunnen hierin behulpzaam zijn.

De enige bedenking die ik bij dit boek heb, is dat het – in lijn met de traditie in ons land – enigszins lijkt uit te gaan van ontmoediging van de kindwens en dat is niet wat we tegenwoordig voorstaan (internationaal in ieder geval niet, zie het buitenland en ook het VN-verdrag). Dat er in ons land in de praktijk weinig voorbeelden zijn van mensen met een lichte verstandelijke beperking die daadwerkelijk ‘volwaardig ouder zijn’, is het gevolg van het feit dat men zelden volop voor goede begeleiding gaat, waardoor het vanzelf fout gaat (of er plotselinge paniek uitbreekt zoals bij baby Hendrikus). In dat verband zou het aardig zijn geweest wanneer in het hoofdstuk over de methodiek van het bespreken van kindwens parallel aan de casus van het echtpaar dat uiteindelijk afziet van het krijgen van kinderen, een casus was geplaatst van mensen bij wie de uitkomst was wél voor kinderen te gaan. De betekenis van het boek voor de praktijk was dan nog groter geweest.

Want dat die betekenis aanzienlijk is, is zonneklaar. Het boek is een belangrijk hulpmiddel voor hulpverleners en alle anderen die met kindwensen en ouderschap van mensen met een lichte verstandelijke beperking te maken hebben.

Martin Schuurman

Ineke Verdonk, Ze zeggen dat we het niet kunnen. Kinderwens en ouderschap van mensen met een lichte verstandelijke beperking, Van Gorcum, Assen, 2011, 232 pag., 32,75 euro, ISBN 9789023247005.